

HIIDEN OPISTO

2018

KUVATAITEEN PERUSOPETUKSEN YLEISEN OPPIMÄÄRÄN OPETUSSUUNNITELMA

Perustuu lakiin taiteen perusopetuksesta 633/1998, 5 § 1 mom. ja 8 § ja 2 mom. sekä opetushallituksen vahvistamaan taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän perusteisiin 2017 (määräys OPH-2069–2017), joiden pohjalta tämä opetussuunnitelma on laadittu.

HIIDEN OPISTON KUVATAITEEN PERUSOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMA

1. Kuvataiteen perusopetus, sen laajuus ja luonne Hiiden Opistossa

1.2 Kuvataiteen perusopetuksen taustaa Hiiden Opistossa

Hiiden Opiston kuvataiteen perusopetuksen yleinen oppimäärä on suunnattu 16 vuotta täyttäneille. Opetus on tavoitteellista ja noudattaa Opetushallituksen laatimia taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteita. Opetuksessa painotetaan opiston arvomaailmaa, joka ohjaa elinikäiseen oppimiseen ja tutkivaan työtapaan, laadukkaisiin valintoihin sekä yhteisöllisiin oppimiskokemuksiin.

1.3. Opintojen rakenne ja laajuus

Kuvataiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opinnot ovat laskennalliselta laajuudeltaan 500 tuntia.

Opetus koostuu yhteisistä opinnoista (300 tuntia) ja teemaopinnoista (200 tuntia). Yhden laskennallisen tunnin pituus on 45 minuuttia. Opetus koostuu viikottaisista ryhmäkokouksista, teemaviikonlopuista, intensiiviopetuksesta, näyttelyvierailuista ja opiskelijan omaehtoisesta harrastuneisuudesta ja työskentelystä. Opinnot sijoittuvat neljän vuoden ajalle.

Kuvataiteen perusopetuksen tehtävänä on tarjota opiskelijoille mahdollisuus opiskella kuvataidetta pitkäjänteisesti, päämäärätietoisesti ja omien kiinnostuksen kohteiden mukaisesti. Opetus kehittää kuvataiteelle ominaisia osaamisalueita ja antaa osaltaan pohjaa hakeutua mahdolliseen ammatilliseen ja korkea-asteiseen kuvataiteen koulutukseen.

1.4 Esimerkki opintojen määrällisestä jakautumisesta neljälle lukuvuodelle:

1 lukuvuosi 140 tuntia, josta lähiovetusta 100 tuntia	Yhteisiä perusopintoja 80 tuntia	Sisällytettyjä teemaopintoja (valinnaiskursseja opiston muusta tarjonnasta) 20 tuntia	Opiskelijan omaehtoista opiskelua (kotitehtäviä, tuntitehtävien eteen päin vientiä, lomatehtävät) omaa harrastuneisuutta (näyttelyt ym), portfolion valmistelua 40 tuntia
2. Lukuvuosi 140 tuntia, josta lähiovetusta 100 tuntia	Yhteisiä opintoja 80 tuntia	Sisällytettyjä teemaopintoja (valinnaiskursseja opiston muusta tarjonnasta) 20 tuntia	Opiskelijan omaehtoista opiskelua (kotitehtäviä, tuntitehtävien eteen päin vientiä, lomatehtävät), omaa harrastuneisuutta (näyttelyt ym), portfolion valmistelua 40 tuntia
3. Lukuvuosi 140 tuntia, josta lähiovetusta 100 tuntia	Yhteisiä perusopintoja 20 tuntia Yhteisiä teemaopintoja 60 tuntia	Sisällytettyjä teemaopintoja (valinnaiskursseja opiston muusta tarjonnasta) 20 tuntia	Opiskelijan omaehtoista opiskelua (kotitehtäviä, tuntitehtävien eteen päin vientiä, lomatehtävät), omaa harrastuneisuutta (näyttelyt ym), 40 tuntia
4. Lukuvuosi 80 tuntia, josta lähiovetusta 50 tuntia	Yhteisiä teemaopintoja 20 tuntia Päättötyöhön, portfolioon ja lopputyönäyttelyyn liittyviä opintoja 30 tuntia		Päättötyön valmistusta ja portfolion kokoamista 30 tuntia

1.5 Aikuisten kuvataiteen opetus

Aikuisten opetuksessa noudatetaan kuvataiteen yleisen oppimäärän tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Opintojen tarkoituksena on syventää aikuisen oppijan henkilökohtaista suhdetta kuvataiteeseen sekä tukea hänen identiteettiään taiteentekijänä. Opetuksessa perehdytään monipuolisesti, traditiotakaan unohtamatta nykytaiteelle ominaisiin toimintatapoihin, ilmaisukeinoihin ja käsitteisiin sekä tunnistetaan itselle merkityksellisiä kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä.

Opinnot kehittävät käsitteellistämisen, sanallistamisen ja kriittisen ajattelun valmiuksia. Aikuisten opetuksessa huomioidaan oppijan yksilöllinen osaamis- ja kokemuspohja sekä hänen oppimisensa tarpeet. Hiiden Opiston kuvataiteen perusopetus on vahvasti opiskelijälähtöistä.

Opetuksessa pyritään hyödyntämään erilaisia näkökulmia suhteessa taiteeseen, harjaannutaan keskustelemaan taiteesta, tulkitaan kuvaa, ruokitaan näkemysten kehittymistä mm. yhteisin näyttelykäynnein sekä kannustamalla osallistumaan myös paikallisiin taidetapahtumiin kokijan ja/tai toimijan roolissa.

Opiskelijaa ohjataan pitkäjänteisten oppimistavoitteiden asettamiseen, elämänsä ja -kokemustensa tutkimiseen taiteellisen toiminnan lähtökohtana sekä oman kuvallisen ilmaisun kriittiseen reflektointiin. Opetuksessa voidaan hyödyntää opetusolosuhteiden mukaisesti myös digitaalisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia.

1.6 Työtavat kuvataiteen opetuksessa

Opetuksessa valitaan työtapoja, jotka kannustavat vuorovaikutukseen, yhdessä tekemiseen, toisilta oppimiseen ja oman oppimisen reflektointiin. Työtapojen valinnoissa huomioidaan aikuisten opiskelijoiden omat tavoitteet, yksilölliset tarpeet ja kiinnostuksen kohteet. Opiskelijaa kannustetaan ottamaan aktiivinen rooli työtapojen valinnassa. Opetuksessa käytetään mahdollisimman monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä, mahdollisuuksien mukaan myös teknologioita ja mediavälineitä. Työtapojen monipuolisuutta edistetään kannustamalla opiskelijoita hyödyntämään paikallisia kulttuuripalveluja, verkostoja, toimijoita ja globaaleja mahdollisuuksia.

Tavoitteena on, että valitut työtavat ja oppimisympäristöt tukevat tutkivaa asennetta uuden oppimisessa ja kriittisen ajattelun kehittymistä. Työtavoilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, tekniikoiden ja ilmaisun keinojen käyttö sekä pitkäjänteinen harjoittelu ja taitojen syventäminen. Opiskelijaa kannustetaan kokeilemiseen, improvisointiin ja sattuman hyödyntämiseen.

1.7 Opintojen yleiset tavoitteet

Kuvataiteen yleisen oppimäärän tehtävänä on tukea opiskelijan itsetuntemusta, taiteellisen identiteetin rakentumista ja kulttuurista osaamista kuvataiteen keinoin. Opinnot kehittävät visuaalisen havainnoinnin, ajattelun, ilmaisun, tulkinnan ja arvottamisen taitoja sekä luovat edellytyksiä uuden oppimiselle.

Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuuksia syventyä heille merkityksellisiin sisältöihin, teemoihin ja ilmaisun keinoihin. Opiskelijoiden kokemusmaailmaan kiinnittyvällä lähestymistavalla luodaan perustaa oivalluksia herättävälle oppimiselle ja tekemisen ilolle. Opiskelijaa kannustetaan nauttimaan kuvataiteesta sekä arvostamaan omaa ja muiden taiteellista työtä.

Opintojen edetessä oppilas oppii tulkitsemaan ja arvioimaan kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria eri näkökulmista. Opiskelijoita kannustetaan käyttämään taiteen toimintatapoja yhteistyön, vuorovaikutuksen, osallistumisen ja vaikuttamisen välineinä. Opinnot luovat perustaa opiskelijan omakohtaisen taidesuhteen kehittymiselle ja kuvataiteen elinikäiselle harrastamiselle.

2 Kuvataiteen yhteiset opinnot (300h)

2.1 Tavoitteet

Kuvataiteen yhteisten opintojen tarkoituksena on taiteenalan perustaitojen hankkiminen. Opintojen tavoitteena on rohkaista ja tukea opiskelijan kuvallista ilmaisua, omakohtaisen taidesuhteen muotoutumista sekä identiteetin rakentumista.

Yhteisten opintojen tavoitteet ovat:

1. *Taidesuhde*

Opetuksen tavoitteena on

- tukea opiskelijan taidekäsityksen ja itsetuntemuksen kehittymistä tavoitteellisen kuvailmaisun kautta
- kannustaa opiskelijaa oman ilmaisun kehittämiseen kuvallisen työskentelyn ja sen reflektoinnin avulla
- innostaa opiskelijaa tutustumaan monipuolisesti kuvailmaisun keinoihin ja prosesseihin, taiteiden välisiin työskentelytapoihin sekä hänelle merkitykselliseen taiteeseen.

2. *Visuaalinen lukutaito*

Opetuksen tavoitteena on

- innostaa opiskelijaa havainnoimaan ympäristöä moniaistisesti sekä taiteiden ja tieteiden välisyyttä hyödyntäen
- kannustaa opiskelijaa tutkimaan erilaisia kuvia, median ilmiöitä ja ympäristön visuaalisuutta
- ohjata opiskelijaa tulkitsemaan visuaalista kulttuuria eri näkökulmasta
- kannustaa oppilasta käyttämään erilaisia kuvatulkinnan keinoja, jatkamaan tulkintojaan ja keskustelemaan niistä
- innostaa opiskelijaa pohtimaan kuvataidetta historiallisesta, kulttuurisesta, yhteiskunnallisesta ja tulevaisuuden näkökulmasta.

3. *Osallisuus ja vaikuttaminen*

Opetuksen tavoitteena on

- kannustaa opiskelijaa pohtimaan kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja
- rohkaista opiskelijaa tarkastelemaan omassa kuvailmaisussa ja toiminnassa ilmeneviä arvoja
- ohjata opiskelijaa kriittisen ajattelun kehittämiseen
- kannustaa opiskelijaa ilmaisemaan näkemyksiään ja ottamaan kantaa taiteen keinoin.

2.2 Yhteisten opintojen opintokokonaisuudet ja keskeiset sisällöt

Keskeiset sisällöt

Opetuksessa tutkitaan ihmisenä olemista, luontoa ja kulttuuria taiteen keinoin. Kuvataidetta lähestytään henkilökohtaisten, yhteisöllisten ja kulttuuristen merkitysten kantajana, välittäjänä ja purkajana.

Yhteisiin opintoihin kuuluu perehtyminen kuvataiteen eri taitoihin ja tekniikoihin. Nämä määrittyvät opettajan ja myös opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan. Opettaja laatii joka vuodelle

lukuvuosi-kohtaisen opetussuunnitelman, joka käydään läpi Hiiden Opiston kuvataiteen vastuopettajan kanssa.

Yhteisten opintojen keskeiset sisällöt ovat:

1. Kuvan kieli ja taiteen ilmaisukeinot

Opetuksessa tutkitaan kuvan kieltä ja kuvan merkitysten rakentumista sekä harjoitellaan visuaalista havaitsemista ja ajattelua, sanallistamista ja kuvista keskustelemista. Opintoissa kokeillaan erilaisten välineiden ja materiaalien ilmaisullisia mahdollisuuksia sekä annettujen resurssien rajoissa hyödynnetään digitaalisten ja muiden teknologioiden mahdollisuuksia taiteellisessa ilmaisussa.

2. Omat kuvat

Opetuksessa tutkitaan opiskelijoiden havainnoista, kokemuksista, toimintatavoista ja elämänpiiristä sekä heille merkityksellisistä kuvakulttuureista nousevia sisältöjä. Opintoissa pohditaan oppilaiden omien kuvien henkilökohtaisia merkityksiä ja niiden suhdetta muuhun visuaaliseen kulttuuriin.

3. Taiteen maailmat

Opetuksessa tutkitaan teoksia, jotka edustavat eri aikakausia, kulttuureita ja visuaalisten taiteiden lajeja. Opintoissa tutustutaan nykytaiteen toimintatapoihin, pohditaan taiteen kulttuurisidonnaisuutta sekä käsitellään taiteen historiallisia, sosiaalisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksia osallistua paikalliseen taidetoimintaan. Opintoissa tutustutaan taiteen instituutioihin, muihin kulttuurikohteisiin, ajankohtaisiin taiteen ilmiöihin ja visuaalisten alojen ammattilaisten työhön.

4. Visuaalinen ympäristö

Opetuksessa tutkitaan erilaisia luonnonympäristöjä, rakennettuja ympäristöjä, esineympäristöjä, mediaympäristöjä ja visuaalisia osakulttuureja. Opintoissa harjoitellaan visuaalisen ympäristön esteettistä, ekologista ja eettistä arvottamista sekä käsitellään ympäristön merkitysten rakentumista.

3. Kuvataiteen teemaopinnot (200h)

3.1 Tavoitteet

Kuvataiteen teemaopintojen tarkoituksena on oppilaan yhteisissä opintoissa hankkimien taitojen laajentaminen. Opintojen tavoitteena on kuvataiteellisen ajattelun ja ilmaisun syventäminen sekä tietojen ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittäminen. Teemaopintoja voidaan osittain sisällyttää teema- ja intensiiviviikonloppujen tai muun vastaavan opetuksen muodossa jo yhteisten opintojen jaksoille.

Perusopetuksen nelivuotisen kokonaisuuden viimeisenä vuonna keskitytään ja syvennyetään opiskelijan omiin kiinnostuksen kohteisiin. Opiskelija voi suorittaa teemaopintoja osallistumalla Hiiden Opiston määrätuille taide- tai taitoainekursseille. Lisäksi teemaopinnot koostuvat opiskelijan omasta työskentelystä, sekä ohjatusta intensiivityöskentelystä (teemaviikonloput, intensiivikurssit) oman ryhmän kanssa. Neljäntenä vuonna opiskelija myös toteuttaa oman lopputyönsä, jossa kykenee jo itsenäisempään työskentelyyn ja pyrkii taiteellisen prosessin viemiseen alusta loppuun. Tämä prosessi tapahtuu kurssin opettajan ohjauksessa ja tuella.

Kuvataiteen teemaopintojen tavoitteet ovat yhteisten opintojen mukaiset sisältöjen edelleen syventyessä ja tarkentuessa:

Taidesuhde

Opetuksen tavoitteena on

- kannustaa opiskelijan taidekäsityksen kehittämiseen tavoitteellisen kuvailmaisun, hänelle merkityksellisen taiteen ja oman oppimisen reflektoinnin kautta
- kannustaa opiskelijaa identiteettinsä pohdintaan erilaisia kuvia tekemällä ja niitä tulkitsemalla
- tukea opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä tavoitteidensa ja näkemystensä mukaisessa itsenäisessä tai yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä
- rohkaista opiskelijaa käyttämään erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvailmaisun taitojaan.

Visuaalinen lukutaito

Opetuksen tavoitteena on

- rohkaista opiskelijaa ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti sekä taiteiden ja tieteiden välisyyttä hyödyntäen
- vahvistaa opiskelijan kykyä käyttää kuvan kieltä, kuvallisia muuttujia ja kuvallisen kerronnan keinoja
- kehittää opiskelijan taitoa tutkia visuaalista kulttuuria tekijän, katsojan ja teoksen näkökulmista sekä perustella omia tulkintojaan
- ohjata opiskelijaa laajentamaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemustaan.

Osallisuus ja vaikuttaminen

Opetuksen tavoitteena on

- tukea opiskelijaa hänen ilmaistessaan näkemyksiään taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista
- ohjata opiskelijaa ottamaan huomioon esteettiset, ekologiset ja eettiset arvot itsenäisesti ja ryhmässä toimiessaan
- kannustaa opiskelijaa kehittämään kriittistä ajatteluaan tarkastelemalla arvojen merkitystä omassa elinympäristössä, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- ohjata opiskelijaa ilmaisemaan näkemyksiään ja mielipiteitään taiteen keinoin.

Teemaopintojen keskeiset sisällöt

Opetuksessa tutkitaan ihmisenä olemista, luontoa ja kulttuuria taiteen keinoin. Kuvataidetta lähestytään henkilökohtaisten, yhteisöllisten ja kulttuuristen merkitysten kantajana, välittäjänä ja purkajana.

Opettaja laatii myös teemaopinnoille lukuvuosi-kohtaisen opetussuunnitelman, joka käydään läpi Hiiden Opiston kuvataiteen vastuopettajan kanssa.

3.2 Keskeiset sisällöt ovat:

Kuvan kieli ja taiteen ilmaisukeinot

Opetuksessa tutkitaan kuvan kieltä ja kuvan merkitysten rakentumista sekä harjoitellaan visuaalista havaitsemista ja ajattelua, sanallistamista ja kuvista keskustelemista. Opinnoissa kokeillaan erilaisten välineiden ja materiaalien ilmaisullisia mahdollisuuksia sekä mahdollisuuksien

mukaan hyödynnetään digitaalisten ja muiden teknologioiden mahdollisuuksia taiteellisessa ilmaisussa jos työtilojen ja opetuksen resurssit sen sallivat.

Omat kuvat

Opetuksessa tutkitaan opiskelijoiden havainnoista, kokemuksista, toimintatavoista ja elämänpiiristä sekä heille merkityksellisistä kuvakulttuureista nousevia sisältöjä. Opinnoissa pohditaan opiskelijoiden omien kuvien henkilökohtaisia merkityksiä ja niiden suhdetta muuhun visuaaliseen kulttuuriin.

Taiteen maailmat

Opetuksessa tutkitaan teoksia, jotka edustavat eri aikakausia, kulttuureita ja visuaalisten taiteiden lajeja. Opinnoissa tutustutaan nykytaiteen toimintatapoihin, pohditaan taiteen kulttuurisidonnaisuutta sekä käsitellään taiteen historiallisia, sosiaalisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksia osallistua paikalliseen taidetoimintaan esim. näyttelyvierailuin ja taiteilijatapaamisin. Opinnoissa tutustutaan taiteen instituutioihin, muihin kulttuurikohteisiin, ajankohtaisiin taiteen ilmiöihin ja visuaalisten alojen ammattilaisten työhön.

Visuaalinen ympäristö

Opetuksessa tutkitaan erilaisia luonnonympäristöjä, rakennettuja ympäristöjä, esineympäristöjä, mediaympäristöjä ja visuaalisia osakulttuureja. Opinnoissa harjoitellaan visuaalisen ympäristön esteettistä, ekologista ja eettistä arvottamista sekä käsitellään ympäristön merkitysten rakentumista.

4. Opiskelijaksi ottaminen

Hiiden Opiston kuvataiteen perusopetuksen opiskelijat valitaan imoittautumisjärjestyksessä joka kolmas vuosi alkavalle nelivuotiselle opintokokonaisuudelle. Jos tilaa on, ja se on opetuksen kannalta tarkoituksenmukaista voidaan uusia opiskelijoita ottaa myös kesken nelivuotista kokonaisuutta ensimmäisten kolmen vuoden aikana. Uusia kursseja pyritään aloittamaan joka kolmas vuosi sekä Lohjalla että Vihdin Nummelassa.

5. Oppimisen arviointi kuvataiteen opetuksessa

Kuvataiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän arviointi toimii aikuisopiskelijan oman reflektoinnin, sekä opettajan ja ryhmän keskinäisen vuorovaikutuksen kautta. Opiskelija oppii antamaan ja vastaanottamaan palautetta. Jatkuva tunneilla ja yhteisissä katselmuksissa tapahtuva arviointi opettaa opiskelijaa vahvistamaan omaa kuvallista ilmaisua, taidesuhteen muototumista ja taiteellisen identiteetin rakentumista. Halutessaan opettaja voi käyttää yhtenä arvioinnin ja opiskelun kokoamisen yhtenä välineenä portfolioita, jota opiskelija voi laatia pitkin koko opiskelunsa kaarta. Portfolio auttaa opiskelijaa hahmottamaan opittuja kokonaisuuksia ja auttaa näkemään omaa kehittymistä ja opiskelun sisällöisiä kaaria. Arviointi on oppimiseen kannustavaa, oikeudenmukaista ja eettisesti kestävää.

5.2 Todistus

Opiskelijalle annetaan kuvataiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän päättötodistus sen jälkeen, kun hän on suorittanut sekä yleisen oppimäärän yhteiset opinnot että teemaopinnot. Opiskelija voi halutessaan saada maksullisen todistuksen keskeyttäessään opinnot tai muutoin jo opintojen aikana muusta syystä.

6. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Opiskelijalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja kekeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi. Muiden kuin kuvataiteen perusopintoja voidaan hyväksilukea harkinnan mukaan. Samoin opiskelijan siirtyessä opiskelemaan oppimäärästä toiseen (esim. kuvataiteesta käsityötaiteen perusopintoihin) opintojen hyväksilukemisessa menetellään, kuten edellä on kuvattu.

7. Kuvataiteen perusopetuksen kehittäminen

Kuvataiteen perusopetus ottaa huomioon taiteen alan liikehännän, diskurssin (puhetavan) vaihtelut ja yhteiskunnalliset muutokset. Työtavoissa ja materiaalivalinnoissa pyritään suosimaan ekologisia vaihtoehtoja ja kestävän kehityksen periaatteita. Työturvallisuuteen kiinnitetään huomiota ja opettaja ohjeistaa opiskelijoita mahdollisimman huolelliseen ja turvalliseen työvälineiden ja materiaalien käyttöön.

Jokaisen lukuvuoden alussa tehdään opettajan ja vastuuopettajan kesken lukuvuosisuunnitelma, jonka toteutumisesta opettaja vastaa. Lukuvuoden lopussa käydään vastuuopettajan ja opettajan kesken läpi suunnitelman toteutuminen ja kehittämisen pääkohdat. Myös opiskelijoita kannustetaan palautteen antoon ja siten he voivat vaikuttaa osaltaan vuosittaisen opetussuunnitelman muotoutumiseen jatkossa.

